

Suuri valiokunta

Valtioneuvoston selvitys: EU:n kestävän rahoituksen taksonomia: Ilmastoa koskeva delegoitu säädös

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvosto on toimittanut eduskunnalle perustuslain 97 §:n mukaisen selvityksen E 120/2021 vp EU:n kestävän rahoituksen taksonomia: Ilmastoa koskeva delegoitu säädös. Selvitys koskee myös komission tiedonantoa 'EU:n kestävyysluokitusjärjestelmä, yritysten kestävyysraportointi, kestävyysmieltymykset ja luottamusvelvollisuudet: rahoituksen suunta kohti Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa' (COM(2021) 188 final).

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- ympäristövaliokunta YmVL 35/2021 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 33/2021 vp
- talousvaliokunta TaVL 53/2021 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ministeri Annika Saarikko

Valiokunta on keskustellut aiheesta myös pääministeri Sanna Marinin kanssa 24.11.2021 pidetyssä kokouksessaan.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS / JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komission tiedonanto 'EU:n kestävyysluokitusjärjestelmä, yritysten kestävyysraportointi, kestävyysmieltymykset ja luottamusvelvollisuudet: rahoituksen suunta kohti Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa' (COM(2021) 188 final)

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2021 vp

Komissio antoi tiedonannon 4.6.2021 samassa yhteydessä kuin delegoidun säädöksen. Tiedonannossa todetaan, että Euroopan rahoitusjärjestelmän on muututtava kestävämmäksi, jotta Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet voidaan saavuttaa. Tämä vaatii sekä vakaata rahoitusmarkkinalainsäädäntöä että selkeää siirtymäpolkua hiilineutraaliin liiketoimintamalliin yrityksille. Jotta investoinnit saadaan skaalattua tukemaan kestävä ja kattavaa elpymistä covid-19-kriisistä ja Euroopan pitkäaikaista kestävä taloudellista kasvua, Euroopan finanssisektorilla on tehtävä tarpeellisia muutoksia. Tiedonannon tietoja on osin päivitetty komission 6.7.2021 antamassa kestävä rahoituksen strategiassa (E 102/2021 vp).

Tiedonannossa taustoitetaan taksonomia-asetuksen ((EU) 2020/852) kestävä rahoituksen luokitusjärjestelmän kokonaisuutta sekä kerrotaan asetuksen nojalla annetun ilmasto koskevan delegoidun säädöksen valmisteluprosessista ja kriteeriehtotuksiin tulleista kommentteista.

Taksonomia-asetuksella, joka tuli voimaan 12.7.2020, luodaan luokitusjärjestelmä ympäristön kannalta kestävinä sijoituskohteina pidettäville taloudellisille toiminnoille. Asetuksessa määritetään kuusi ympäristötavoitetta, joiden merkittävä edistäminen olisi asetuksen mukaan ympäristön kannalta kestävä: 1. ilmastonmuutoksen hillintä, 2. ilmastonmuutokseen sopeutuminen, 3. vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu, 4. siirtyminen kiertotalouteen, 5. ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä 6. biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen. Jotta taloudellinen toiminta voisi olla ympäristön kannalta kestävä taksonomia-asetuksen tarkoittamassa mielessä, sen tulisi merkittävästi edistää yhtä tai useampaa edellä mainittua ympäristötavoitetta, eikä se saisi aiheuttaa yhdellekään ympäristötavoitteista merkittävää haittaa. Lisäksi sen tulisi täyttää sosiaaliset vähimmäistason suojavaatimukset, joihin sisältyy muun muassa ihmisoikeudet. Asetuksessa valtuutetaan komissio antamaan tarkemmat ja sektorikohtaiset tekniset arviointikriteerit delegoiduilla säädöksillä. Ilmasto koskeva delegoitu säädös on näistä ensimmäinen.

Tiedonannossa todetaan, että komissio julkaisee myöhemmin tänä vuonna erillisen delegoidun säädöksen koskien muiden taksonomia-asetuksen ympäristötavoitteiden teknisiä arviointikriteerejä. On odotettavissa, että komissio myöhästyy tästä aikataulusta ja delegoitu säädös julkaistaan vuoden 2022 puolella. Kestävä rahoituksen foorumi julkaisi raportin koskien sen ehdotuksia kyseisiksi teknisiksi arviointikriteereiksi, jota komissio käyttää pohjana delegoidulle säädökselle.

Komissio julkaisi tiedonannon ja delegoidun säädöksen kanssa samaan aikaan myös lainsäädäntöehdotuksen yritysten kestävyysraportointia koskeva direktiiviksi (CSRD) (COM(2021) 189 final) (U 29/2021 vp) sekä muutamien finanssimarkkinalainsäädännön alaan kuuluvien delegoitujen säädösten muutokset, jotka koskevat asiakkaan kestävyysmieltymysten selvittämistä sijoitus- ja vakuutusneuvonnassa, luottamusvelvoitteita sekä tuotehallintamenettelyitä ja -valvontaa. Tiedonannossa avataan myös näitä ehdotuksia.

Ilmasto koskeva delegoitu säädös

Kuten edellä on todettu, komissio antoi ilmasto koskevan delegoidun säädöksen 4.6.2021 taksonomia-asetuksen ((EU) 2020/852) nojalla. Siinä säädetään asetuksen mukaisista teknisistä arviointikriteereistä ilmastonmuutokseen liittyville ympäristötavoitteille. Delegoitu säädös sisältää vain kolme artiklaa, joissa viitataan säädöksen liitteisiin ja säädetään voimaantulosta. Sädöksen

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2021 vp

liite I sisältää ilmastomuutoksen hillitsemisen ja liite II ilmastomuutoksen sopeutumisen tekniset arviointikriteerit. Säädöstä tulisi soveltaa 1.1.2022 alkaen.

Ilmastomuutoksen hillinnän ympäristötavoitteen osalta teknisiä arviointikriteerejä on yhdeksälle eri sektorille: 1. metsätalous, 2. ympäristön suojeleminen ja palauttaminen, 3. tuotanto, 4. energia, 5. vesi- ja jätehuolto, 6. liikenne, 7. rakennukset ja kiinteistöala, 8. tieto- ja viestintä sekä 9. ammatilliset, tieteelliset ja tekniset toiminnot. Yhteensä teknisiä arviointikriteerejä on 88 eri toiminnolle. Valtioneuvoston selvityksessä on yksityiskohtaisemmin kuvattu edellä mainittujen sektorien osalta niitä toimintoja ja teknisiä arviointikriteereitä, joita valtioneuvosto pitää merkittävänä tai joihin on muuten ollut tarvetta kiinnittää huomiota. Valtioneuvosto toteaa, että määrällisesti suurimmasta osasta kriteereistä ei ole noussut keskustelua ja niitä on pidetty lähtökohtaisesti toimivina.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen ympäristötavoitteen osalta teknisiä arviointikriteerejä on 13 eri sektorille: 1. metsätalous, 2. ympäristön suojeleminen ja palauttaminen, 3. tuotantoteollisuus, 4. energia, 5. vesi- ja jätehuolto, 6. liikenne, 7. rakennukset ja kiinteistöala, 8. tieto- ja viestintä, 9. ammatilliset, tieteelliset ja tekniset toiminnot, 10. rahoitus- ja vakuutus-toiminnot, 11. koulutus, 12. terveyden ja sosiaalityön toiminnot sekä 13. taide, viihde ja virkistäytyminen. Yhteensä teknisiä arviointikriteerejä on otsikkotasolla 95 eri toiminnoille.

Valtioneuvoston kanta

Suomi on sitoutunut EU:n ilmastotavoitteisiin, Pariisin ilmastopimukseen ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) toimeenpanoon. Lisäksi Suomella on kansallisesti kunnianhimoinen tavoite olla ilmastoneutraali yhteiskunta vuoteen 2035 mennessä. Komission kestävän rahoituksen hanke ja sen alaiset toimet ovat keskeisiä Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden toteutumisessa ja rahoituksessa. Kestävän rahoituksen toimien, kuten EU:n kestävän rahoituksen taksonomian, on tarpeen olla yhteensopivia keskenään ja muiden EU-kehikoiden kanssa. Valtioneuvoston näkemys koskien kestävää rahoitusta on päivitetty kestävän rahoituksen strategiaa koskevassa E-kirjeessä (E 102/2021 vp).

Suomi pitää delegoidun säädöksen tavoitetta ilmastomuutoksen hillinnän ja ilmastomuutokseen sopeutumisen rahoittamisen edistämisestä tärkeänä. Delegoidun säädöksen monien taloudellisten toimintojen teknisiä arviointikriteerejä on pidettävä pääosin onnistuneina ja tavoitteita tukevinä.

Suomi pitää tärkeänä, että teknisten arviointikriteerien tulisi olla ymmärrettäviä, helppokäyttöisiä, yksitulkintaisia ja teknologianeutraaleja edistäessään samalla merkittävästi ympäristötavoitteita. Kriteerien ei tulisi luoda ristiriitaa olemassa olevan EU-lainsäädännön kanssa.

Metsätalouden osalta Suomi katsookin, että metsien käsittelyä koskevat tekniset kriteerit ovat osin vaikeasti ymmärrettäviä, tulkinnanvaraisia ja niiden täyttymisen todentaminen on vaikeaa, eikä kriteerejä voi kaikilta osin pitää tarkoituksenmukaisina. Lisäksi teknisissä arviointikriteereissä vaaditaan niiden mukaisuuden tarkastelua metsätila- tai hankinta-alueitasolla, kun aikaisemmin metsien käytön kestävyys todentamista koskevassa EU-lainsäädännössä tarkastelu on ollut systeemistä ja tapahtunut lähtökohtaisesti maatasolla. Näitä olemassa olevia EU-työkaluja,

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2021 vp

kuten uusiutuvan energian direktiiviä tai LULUCF-asetusta, ei ole kriteereissä täysimääräisesti ja johdonmukaisesti hyödynnetty. Suomi katsoo, että yksityiskohtaisen metsätalouden säätelyn tulisi pysyä jäsenmaiden toimivallassa.

Energiaan liittyvissä teknisissä arviointikriteereissä Suomi pitää valitettavana sitä, että vesivoimaa ja bioenergiaa kohdellaan eri tavoin kuin muita vähäpäästöisiä energiamuotoja. Suomi pitää valitettavana etenkin sitä, että arviointikriteerit eivät lue kiinteitä monipolttoainekattiloita kestäväksi bioenergian osalta.

Lisäksi Suomi pitää valitettavana sitä, että komissio ei ole sisällyttänyt ydinenergiaa koskevia teknisiä arviointikriteerejä ilmastoa koskevaan delegoituun säädökseen ja pitää tärkeänä, että komissio antaa asiasta täydentävän delegoidun säädösehdotuksen viivytyksettä. Suomi kiinnittää huomiota siihen, että asiantuntija-arvioiden valmistuttua kesällä 2021, komissio ei ole antanut jäsenvaltioille lisää yksityiskohtaista tietoa tai aikataulua siitä, miten se aikoo valmistella ja edistää ydinenergiaa koskevia arviointikriteerejä. Suomi kiinnittää huomiota siihen, että päästöttömien energialähteiden asema osana taksonomiaa on varmistettava teknologianeutraaliuden periaatteita noudattaen ja että epävarmuus ydinenergian kriteereistä vaikuttaa alan investointivarmuuteen.

Suomi vastustaa delegoidun säädöksen hyväksymistä nykyisessä muodossaan, sillä delegoitu säädös ei kaikilta osin toteuta taksonomia-asetuksessa määritettyä tahtotilaa eikä kaikkia teknisille arviointikriteereille tai niiden valmistelulle asetettuja ehtoja.

Samalla Suomi tiedostaa, että ilmastoa koskevan delegoidun säädöksen viivästyminen saattaa lisätä epävarmuutta rahoitusmarkkinoilla erityisesti niille toimijoille, joita taksonomian mukaiset tiedonantovelvoitteet koskevat.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Suuri valiokunta toistaa mietinnössään SuVM 1/2021 vp esittämänsä kannan siitä, että ilmastoneutraali EU vuoteen 2050 mennessä on tavoite, jonka on ohjattava kaikkea päätöksentekoa EU:ssa. Jotta ilmastomuutokseen voidaan vastata, EU:n on säilytettävä asemansa maailmanlaajuisen ilmastopolitiikan suunnannäyttäjänä sekä edistettävä Pariisin ilmastopimuksen tavoitteita, etenkin lämpenemisen rajoittamista 1,5 asteeseen (SuVM 1/2021 vp).

Suuri valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin delegoidun säädöksen tavoitetta ilmastomuutoksen hillinnän ja ilmastomuutoksen sopeutumisen rahoittamisen edistämisestä tärkeänä. Sijoittajien tiedonsaanti kestävydestä paranee luomalla kriteerit siitä, millaiset toimet hillitsevät ilmastomuutosta ja siten tukevat yhteiskunnallisia tavoitteita ja ympäristötavoitteita. Rahamarkkinoiden kestävyttä pyritään edistämään kanavoimalla sijoituspääomia hankkeisiin, joilla edistetään siirtymää hiilineutraaliuteen. Finanssiala on ryhtynyt omaehtoiisiin toimiin kestävä sijoittamisen edistämiseksi, mutta on kannattanut myös toimien harmonisointia toimijoiden vertailukelpoisuuden ja markkinoiden läpinäkyvyyden edistämiseksi (YmVL 35/2021 vp).

Suuri valiokunta korostaa, että delegoitujen säädösten teknisten arviointikriteerien, joilla arvioidaan, ovatko sijoituskohteina pidettävät taloudelliset toiminnot taksonomia-asetuksessa tarkoite-

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2021 vp

tulla tavalla kestäviä, tulee olla selkeitä, ymmärrettäviä, tarkoituksenmukaisia, teknologianeutraaleja ja tieteelliseen tutkimustietoon perustuvia. Suuri valiokunta toteaa, että säädöksen metsätaloutta koskevat kriteerit eivät täytä näitä kriteerejä ja ovat siten ongelmallisia (TaVL 53/2021 vp, YmVL 35/2021 vp, MmVL 33/2021 vp). Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta katsoo, että kriteerit ovat osin vaikeasti ymmärrettäviä ja tulkinnanvaraisia ja niiden täyttymisen todentaminen olisi vaikeaa. On valitettavaa, että kriteerit huomioivat arvoketjuja epäjohtonmukaisesti. Tutkimus ja innovaatiotoiminta on pääosin suljettu kriteerien ulkopuolelle, ja sellaisten uusien ratkaisuiden käyttöönotto, jotka eivät ole yleisesti tunnettuja, on merkittävältä osin taksonomian ulkopuolella (TaVL 53/2021 vp).

Suuri valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että etenkin pienempien metsänomistajien osalta raportointivelvoitteista aiheutuva hallinnollinen taakka saattaa nousta kohtuuttoman suureksi suhteessa toiminnan laajuuteen (TaVL 53/2021 vp, YmVL 35/2021 vp, MmVL 33/2021 vp). Taksonomia-asetus koskee niin kutsuttuja suuria PIE-yhteisöjä, joita ovat Suomessa luottolaitokset, vakuutusyhtiöt ja pörssiyhtiöt, joilla on yli 500 työntekijää. Raportointivaatimukset koskevat suoraan ainakin kolmea Suomessa toimivaa metsäteollisuusyritystä. Käytännössä raportointivelvoitteet voivat siirtyä alihankkijoille, kuten metsäpalveluyrityksille ja metsänomistajille, koska metsäteollisuusyritys ei muuten saa tietoa raaka-aineen alkuperästä ja metsänomistajia koskevien vaatimusten noudattamisesta. Tämä voisi työllistää erityisesti yli 13 hehtaarin metsätiloja, sillä näitä koskee säädöksen mukaan velvollisuus tehdä ilmastohyötyanalyysi. Vaikuttavuuden ja oikeasuhtaisuuden näkökulmasta taksonomiasäätelyssä olisi keskityttävä kooltaan riittävän suurimittaisen toiminnan sääntelyyn.

Suuri valiokunta pitää valitettavana, ettei komissio ole antanut arviota asetuksen epäsuorista vaikutuksista. Kuten lausunnossa MmVL 33/2021 vp todetaan, puuraaka-aineen tuottajille arviointikriteerit saattavat tosiasiaassa muodostua pakollisiksi, vaikka niiden noudattaminen onkin vapaaehtoista rahoittajalle ja rahoitusta markkinoilta hankkivalle teollisuudelle.

Suuri valiokunta korostaa myös periaatteellisempaa kysymystä toimivaltajaosta metsätalouteen liittyvissä kysymyksissä. Valiokunta tukee valtioneuvoston näkemystä siitä, että yksityiskohtaisen metsätalouden sääntelyn tulee pysyä jäsenmaiden toimivallassa (MmVL 33/2021 vp, YmVL 35/2021 vp, TaVL 53/2021 vp), jotta voidaan myös tehokkaammin argumentoida tarpeella ottaa jäsenvaltioiden luonnontieteellisten olosuhteiden erilaisuus huomioon. Jäsenvaltiokohtaisten erojen ohella olennaista on myös kasvupaikkakohtaisen arvioinnin tarve (YmVL 35/2021 vp).

EU:n perussopimukseen ei sisälly yhteistä metsäpolitiikkaa, vaikka monilla EU-toimilla, erityisesti maatalous-, ympäristö- sekä ilmasto- ja energiapolitiikan alalla, onkin vaikutuksia suoraan tai välillisesti myös metsätalouteen ja -teollisuuteen (SuVM 1/2021 vp).

Energiaan liittyvien arviointikriteerien osalta suuri valiokunta pitää valitettavana sitä, että vesivoimaa ja bioenergiaa kohdellaan eri tavoin kuin muita vähäpäästöisiä energiamuotoja. Erityisen ongelmallista on, etteivät arviointikriteerit lue kiinteitä monipolttokattiloita kestäväksi bioenergian osalta (TaVL 53/2021 vp, YmVL 35/2021 vp, MmVL 33/2021 vp). Erilaisten polttoainesten seospolttomahdollisuus lisää käytännössä energiamarkkinoilla joustavuutta ja ajettavuutta sekä vähentää polttoainehankinnan riskejä. Nämä tekijät edistävät uusiutuvan energian hyödyntämistä lisäävien investointien toteutumismahdollisuuksia. Samalla voidaan käyttää resurssite-

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2021 vp

hokkaasti energiaksi sellaisia raaka-aine-eriä, joiden muu käyttö ei ole kuljettamisen tai käytettävyyden takia mahdollista (MmVL 33/2021 vp). Uusiutuvan energian direktiivissä ((EU) 2018/2001) ei ole vastaavaa rajoitusta polttoaineiden seospolttoon. Lausunnoissa TaVL 35/2021 vp ja MmVL 33/2021 vp tuodaan esiin, etteivät bioenergiaa koskevat arviointikriteerit ole muutoinkaan kaikin osin yhdensuuntaisia kyseisen direktiivin kanssa.

Valtioneuvoston selvityksessä todetaan, että komissio aikoo antaa ilmastoa koskevan täydentävän delegoidun säädöksen ydinvoiman ja maakaasun osalta tämän hetken tiedon mukaan vielä ennen vuoden 2021 loppua. Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että päästöttömien energialähteiden asema osana taksonomiaa on varmistettava teknologianeutraaliuden periaatteita noudattaen ja että epävarmuus ydinenergian kriteereistä vaikuttaa alan investointivarmuuteen.

Lopuksi suuri valiokunta haluaa muistuttaa valtioneuvostoa eduskunnan valtioneuvoston EU-se-lonteon käsittelyssä hyväksymästä ponnesta (SuVM 1/ 2021 vp), jonka mukaan "eduskunta edellyttää, että valtioneuvostolla on valmiudet ennakkollisesti vaikuttaa erityisesti komission tulevien lainsäädäntöaloitteiden sisältöön ja tähän työhön on ohjattava riittävät resurssit". Siksi taksonomiakokonaisuuden seuraavissa vaiheissa, erityisesti tulevan ympäristökriteereitä ja biodiversiteettiä käsittelevän delegoidun säädöksen kohdalla, sekä kansalliseen koordinaatioon että ennakkovaikuttamiseen pitää kiinnittää erityistä huomiota.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan, ja katsoo, että Suomen tulee äänestää delegoitua säädöstä vastaan.

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2021 vp

Helsingissä 26.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr

1. varapuheenjohtaja Jani Mäkelä ps

2. varapuheenjohtaja Merja Kyllönen vas

jäsen Eva Biaudet r

jäsen Sari Essayah kd

jäsen Hannakaisa Heikkinen kesk

jäsen Eveliina Heinäluoma sd

jäsen Olli Immonen ps

jäsen Eeva Kalli kesk

jäsen Ville Kaunisto kok

jäsen Johannes Koskinen sd

jäsen Suna Kymäläinen sd

jäsen Lulu Ranne ps

jäsen Jenna Simula ps

jäsen Iris Suomela vihr

jäsen Sinuhe Wallinheimo kok

jäsen Anne-Mari Virolainen kok

varajäsen Sanna Antikainen ps

varajäsen Heikki Autto kok

varajäsen Jussi Halla-aho ps

varajäsen Mari Holopainen vihr

varajäsen Inka Hopsu vihr

varajäsen Pasi Kivisaari kesk

varajäsen Matias Marttinen kok

varajäsen Matias Mäkynen sd

varajäsen Anders Norrback r

varajäsen Arto Pirttilahti kesk

varajäsen Hussein al-Taei sd

varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaisa Männistö

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2021 vp Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Laatimassaan mietinnössä (SuVM 1/2021 vp) valtioneuvoston EU-poliittisesta selonteosta suuri valiokunta kantoi erityistä huolta Suomen EU-politiikan perinteisistä vahvuuksista eli vahvasta ennakkovaikuttamisesta ja kansallisesta koordinaatiosta. Osoituksena tästä suuri valiokunta sisällytti mietintöönsä kannanoton, jossa *"eduskunta edellyttää, että valtioneuvostolla on valmiudet ennakkollisesti vaikuttaa erityisesti komission tulevien lainsäädäntöaloitteiden sisältöön ja tähän työhön on ohjattava riittävät resurssit"*. Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 7/2020 vp johdosta 29.10.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Suuren valiokunnan esille nostama ja eduskunnan hyväksymä huoli on ollut perusteltu erityisesti kysymyksessä EU:n kestävän rahoituksen taksonomiasta ja ilmastoa koskevasta delegoidusta säädöksestä (valtioneuvoston selvitys E 120/2021 vp).

Tässä kotimaisen metsätalouden ja -teollisuuden kannalta kriittisen tärkeässä kysymyksessä hallituksen toiminta ja edunvalvonta on epäonnistunut.

Ensinnäkin hallituksen kannanmuodostus asiassa kesti luvattoman pitkään. Komissio julkaisi esityksensä jo viime keväänä, ja lopullinen päätös tehdään muutaman viikon päästä, kun asiasta pitäisi päättää jäsenmaiden kesken. Hidastelullaan hallitus menetti tärkeän EU-edunvalvonnan paikan vaikuttaa muihin jäsenvaltioihin ja komissioon nähden. Kuvaavaa oli, että hallituksen kanta taksonomiaan oli auki, kun asiasta vastaava komissaari Mairead McGuinness vieraili Suomessa pari viikkoa sitten.

Kaiken lisäksi hallituksen rivit hajosivat lopullisen taksonomiapäätöksen yhteydessä. Hallituspuolueet vihreät ja vasemmistoliitto eivät tue oman hallituksensa linjaa, eikä pääministeri ole pystynyt saamaan hallitusryhmiä yhtenäisen kannan taakse. Käytännössä hallituksemme toimii tässä kysymyksessä vähemmistöhallituksena luottaessaan suomalaista metsäelinkeinoa ja metsäteollisuuden edellytyksiä puolustavan opposition tukeen eduskunnassa.

Edellä esitetyn perusteella kannustamme hallitusta korjaamaan EU-politiikkansa suuntaa. On tärkeää, että Suomella on yhtenäinen viesti komission ja jäsenmaiden suuntaan erityisesti kriittisen tärkeissä kysymyksissä. Yhtä lailla on tärkeää huolehtia siitä, että Suomi palaa korkean ennakkovaikuttamisen tasoon.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että lausuntonaan suuri valiokunta ilmoittaa, että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan, ja katsoo, että Suomen tulee äänestää delegoitua säädöstä vastaan, ilmaisten samalla huolensa ennakkovaikuttamisen tasosta ja oikea-aikaisen kannanmuodostuksen tärkeydestä.

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2021 vp
Eriävä mielipide 1

Helsingissä 26.11.2021

Anne-Mari Virolainen kok
Heikki Autto kok
Ville Kaunisto kok
Matias Marttinen kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Sari Essayah kd
Jani Mäkelä ps
Ritva Elomaa ps
Olli Immonen ps
Lulu Ranne ps
Jenna Simula ps

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2021 vp
Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide 2

Perustelut

EU:n taksonomia-asetusta tarkentava delegoitu säädös luo vapaaehtoisesti noudatettavat kriteerit rahoitusvirtojen ohjaamiseksi ilmaston kannalta kestävällä tavalla. Itse asetukset on tullut voimaan heinäkuussa 2020.

Luokituksen ulkopuolelle jääminen ei tarkoita, että toiminta olisi kiellettyä tai leimattu saastuttavaksi tai että toiminnalle ei voisi saada rahoitusta.

Suomi on sitoutunut kunnianhimoisiin kansallisiin ilmastotavoitteisiin ja toimiessaan EU:n ministerineuvoston puheenjohtajanaan vei läpi päätöksen EU:n ilmastotavoitteiden kunnianhimon tason nostamisesta. Osana Pariisin ilmastositoumusta Suomi on sitoutunut myös yksityisten rahavirtojen ohjaamiseen tukemaan ilmastotavoitteita.

Myös rahoitusmarkkinatoimijat ovat pitkään toivoneet yhtenäisiä, tieteeseen perustuvia kriteerejä kokonaisuutena kestävämmille vihreän kehityksen sijoituskohteille.

Delegoitu säädös taksonomian ilmastokriteereistä on ensimmäinen askel kestävyysluokittelun luomiseksi.

Päästöjen vähentämisen tulee olla taksonomian ilmastoa koskevien tavoitteiden arviointikriteerien perusta. Delegoidun säädöksen tekniset arviointikriteerit tukevat taksonomia-asetuksen ilmastomuutoksen hillintää koskevia ympäristötavoitteita.

Pidämme arviointikriteerien kunnianhimon tasoa osin matalana. Delegoidun säädöksen "ei merkittävää haittaa" -kriteerit perustuvat pääosin olemassa olevaan lainsäädäntöön ja ovat siten minimitasoa. Näistä puutteista huolimatta pidämme tärkeänä, että delegoitu säädös hyväksytään.

Taksonomian etenemisellä on suuri merkitys koko kestävä rahoituksen sääntelyn kokonaisuudelle, toisin sanoen yksityisten rahavirtojen ohjaamiselle ilmastokriisin ja luontokadon ratkaisemiseen, kiertotalouden edistämiseen sekä ilman, veden ja maaperän saastumisen vähentämiseen.

Delegoitu säädös taksonomian ilmastokriteereistä on ensimmäinen askel rahoituksen kestävyysluokittelun luomiseksi, ja sitä on mahdollista myöhemmin päivittää vastaamaan paremmin Pariisin sopimuksen mukaisesti kiristyviin ilmastotavoitteisiin.

Taksonomian uskottavuus edellyttää, että arviointikriteerien kokonaisuuteen otetaan mukaan vain todistetusti ilmastomuutoksen hillintää tai ilmastomuutokseen sopeutumista tukevia toimia. Kriteerien on voitava olla lainsäädäntöä tiukempia, muuten koko taksonomia menettää merkityksensä.

Valiokunnan lausunto SuVL 4/2021 vp
Eriävä mielipide 2

Kestävän rahoituksen tulee olla mahdollisimman yhteensopiva muiden Euroopan vihreän kehityksen ohjelman kokonaisuuksien kanssa. Sen tulee tukea vuodelle 2050 sovitun EU:n ilmasto-neutraaliustavoitteen ja EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden saavuttamista.

Ilmastoa koskevasta delegoidusta säädöksestä äänestetään neuvostossa vahvistetun määräenemistön mukaisesti. Säädöksen kaataminen vaatii vähintään 72 % neuvoston jäsenistä, ja lisäksi vastustavien maiden väkiluvun on oltava vähintään 65 % EU:n väestöstä. Valtioneuvoston EU-sihteeristöltä saatujen arvioiden mukaan säädöksen kaatuminen on epätodennäköistä.

Toisin sanoen delegoidun säädöksen kumoamista ajava kanta ei tosiasiallisesti vaikuttaisi säädöksen sisältöön tai sen hyväksymättä jättämiseen.

Jos delegoitu säädös kumottaisiin, se vaikuttaisi kielteisesti Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden sekä Pariisin sopimuksen toteuttamiseen.

Tässä vaiheessa delegoitua säädöstä vastaan äänestäminen ei myöskään edistäisi Suomen EU-vaikuttamista, koska olemme taksonomia-asetuksen valmistelun yhteydessä olleet mukana hyväksymässä komissiolle oikeuden delegoitujen säädösten antamiseen emmekä siinä yhteydessä ole vaatineet delegoinnin sisällön rajaamista.

Katsomme, että delegoidun säädöksen kumoamista ajava linja on Suomen etujen vastainen ja aiheuttaa haittaa ilmastotavoitteiden toteutumiselle ja luo kuvan, ettei Suomi tue ajatusta taloudellisen ohjauksen kokonaiskriteeristöstä, jonka tavoitteena on varmistaa, että voimme vastata ilmasto-, ympäristö- ja biodiversiteettihaasteisiimme myös taloudellisesti kestävien investointien kautta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta valtioneuvoston kannasta poiketen katsoo, että Suomen tulee tukea EU:n taksonomia-asetuksen (EU 2020/852) nojalla annettavan, ilmastoa koskevan delegoidun säädöksen hyväksymistä.

Helsingissä 26.11.2021

Satu Hassi vihr
Iiris Suomela vihr
Merja Kyllönen vas
Inka Hopsu vihr